

עבודת קיץ בהיסטוריה לעולים לכיתה י"א

עליך לענות בכתב במחברת על השאלות הבאות

חלק א'

1. הפעילות הציונית בארץ ישראל בשנים 1881-1914

"היהודי החדש"

התבונן בכרזה שלפניך המבוססת על הניגוד בין שתי דמויות של יהודים. הסבר כיצד כרזה זו מבטאת את היהודי החדש שרצו העולים ליצור בארץ ישראל. הסבר על פי חומר הלימוד מהם המאפיינים הנוספים של היהודי החדש.

2. התנועות הלאומיות באירופה

קרא את המכתב וענה על השאלות שאחריו:

"לאמא ואבא היקרים,

אני מקווה שתמצאו את הכומר בכפר שיוכל לקרוא לכם את מכתבי. כפי שאתם רואים למדתי לכתוב ולקרוא, לא הייתה לי ברירה. רציתי להפוך למנהל עבודה במפעל הטקסטיל אז נאלצתי ללמוד אחרי שעות העבודה.

ובכן, כבר עברו שלוש שנים מאז עזבתי אתכם. ברור לכם, שלא הייתה לי ברירה כי בכפר לא יכולתי להתפרנס. אחיי הגדולים קיבלו את הקרקעות ואת הבית שלכם ולכן נאלצתי לעזוב...אני בודד במקום החדש וגם חבריי מרגישים בדידות. גם הם כמוני עזבו את הכפר שלהם, את כל בני המשפחה. אם פעם

יכולתי להגיד שאני בן למשפחת בליני מהכפר ארטינו, הרי שהיום אינני יודע למה אני שייך. זה נראה לי מפחיד שאין לי הגנה מאף אחד...

אני רוצה לספר לכם משהו חשוב שקרה לי! לפני יומיים הגיע למפעל שלנו מישהו לבוש יפה, כינס אסיפה גדולה של כל העובדים ואמר שהוא עורך דין. הוא הגיע אלינו מרחוק, ברכבת, זה כלי חדש שמביא אנשים מהר ממקום למקום. עורך הדין אמר שאנחנו צריכים לצאת למלחמה נגד האימפריה האוסטרית... מישהו מהקהל שאל אותו מדוע עלינו להילחם. "מה יצא לנו מזה?" עורך הדין נראה מופתע וענה כי אנו צריכים להילחם כדי שתהיה לנו מדינה. כאשר תהיה לנו מדינה היא תדאג לזכויותיהם הטבעיות של כל אזרחיה. אנחנו נוכל להחליט ולקבוע את החוקים, לדאוג שילדינו ילמדו בבתי הספר... הוא באמת שכנע אותי.

בנכם האוהב, ניקו"
(מתוך אתר תולדות)

הסבר על פי הקטע את כל הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות באירופה .

3. הישוב היהודי בארץ ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה

לפניך מכתב שפרסם מושל יפו העותומאני ב-21 בינואר 1915.

"הממשלה העותומאנית מתנגדת לגורם המנסה להקים בחלק הפלסטיני של האימפריה העותומאנית מדינה יהודית בשם "ציונות". הממשלה העותומאנית פרסמה פקודות להחרים את בולי הדואר ואת הדגל של הציונים והכריזה על ביטול כל האגודות הציוניות החשאיות. הפקודות שהתפרסמו מכוונות אך ורק כלפי רעיונות ארגונים ומעשי ציונים. רק הציונות והציונים הם הגורם המושחת, השואף להקים מדינה בתוך האימפריה שלנו ויוצר בלבולים ומהפכות. עלינו לדכא את כל שאר הקבוצות באימפריה אשר שואפות או עלולות לשאוף להגשמת מטרות דומות."

הסבר על פי הקטע מדוע השלטון העות'מני ראה בתנועה הציונית בארץ ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה סכנה לשלטונו, וכיצד פעל נגדה? הסבר מדוע נקט השלטון העות'מני דווקא בפעולות אלו?

חלק ב'

4. ביסוס המשטר הנאצי בגרמניה בשנים 1933-1939

קרא את הקטע וענה על השאלות שאחרייו

לפניך עדותה של עיתונאית אמריקאית וירגיניה קאולס מעצרת שארגנו הנאצים ובה נכחו כ 200.000 איש

ככל שקרב רגע הופעתו של הפיהרר, נעשה הקהל חסר מנוחה. הדקות עברו ונדמה שההמתנה אינסופית. פתאום התעצמה הלמות התופים ושלושה אופנועים שדגלונים צהובים מתנופפים על מגני הרוח שלהם עברו במהירות בשער. כעבור דקות אחדות נכנסה לזירה שיירה של מכוניות שחורות. באחת מהן עמד היטלר ליד המושב הקדמי וזרועו מתוחה בהצדעה נאצית. היטלר החל נואם ההמון נאלם דום, אבל התופים המשיכו להשמיע את הלמותם הקצובה. קולו של היטלר חרק אל תוך הלילה. מפעם לפעם פרץ ההמון במחיאות כפיים ובתשואות. חלק מהמאזינים החלו להתנועע קדימה ואחורה כשהם קוראים "הייל" מתוך שכרון חושים. הסתכלתי בפנים שמסביבי וראיתי דמעות זולגות על לחיי האנשים.

(ר אוברי הדיקטטורים עמוד 116)

- א. הצג את דרך הפעולה שנקט השלטון הנאצי לביסוס המשטר על פי הקטע, הסבר כיצד היא חיזקה את האידיאולוגיה הנאצית
- ב. מצא קטע מקור חזותי בספר הלימוד המבטא דרך פעולה נוספת לביסוס המשטר הנאצי הסבר כיצד היא מבטאת את ביסוס המשטר

5. יהודי גרמניה בשנים 1933-1939

קרא את קטע המקור וענה על השאלות שאחרייו

א. לפניך קטע מזיכרונותיה של מרגוט שוורץ שהתגוררה בגרמניה בשנות השלושים של המאה ה-20

מרגוט שוורץ בת השבע עשרה חיה בעיירה הורב. תשעה בנובמבר היה יום הולדתו של אביה. באותו ערב נשארה בבית עם סבה, והוריה בילו את הערב עם ידידים: "הורי שבו הביתה מוקדם מהרגיל, וראיתי שאבי חיוור כסיד. הוא אמר שפום ראט מת, ושום טובה לא עתידה לצמוח מזה". מול ביתה הייתה חנותו של אביה. "העוררתי לשמע נפץ זכוכית. אבנים התעופפו מכל החלונות לתוך הבית וגרמו כל מיני נזקים בחדרים. התחביב של אבי היה גידול קקטוסים, והם ניצבו בעציצים על אדני החלונות. כל אחד מהם שימש מטרה לקליעה. הפורעים פרצו לתוך החנות שלנו, ופיזרו חבילות בד ברחוב..."

"השכם בבוקר באו לעצור את אבי. את סבא הם השאירו בבית, כי הוא היה מעל גיל שמונים. הורב הייתה עיירה קטנה, וכל אחד הכיר את כולם. האיש שעצר את אבי גדל יחד איתו. הם

שרתו יחד בצבא במלחמת העולם הראשונה. אחד מהם אפילו התנצל, אני מצטער, אבל זאת הוראה מגבוה. כך הם אמרו תמיד. בהמשך ראינו קבוצת אנשים ממועצת הקהילה היהודית מובלת לתחנת המשטרה. מרחוק ראינו את בית הכנסת בן 200 השנים עולה בלהבות....”

(מצוטט אצל גילברט מ', כרוניקה של חורבן, עמ' 71-70)

- א. על פי מה שלמדת ועל פי הקטע הצג את האירוע המוזכר בקטע ומה הוביל לקיומו?
הסבר, מדוע האירוע מבטא מפנה במדיניות הנאצית כלפי היהודים בשנת 1938?
- ב. בחר קטע מקור מספר הלימוד המבטא את האירוע שהצגת, הסבר במה הקטע מבטא את האירוע (בתשובתך רשום את העמוד המדויק, שם המקור ושם הספר)

חופשה מועילה ומהנה לכולכם,

צוות היסטוריה